

SEURAAVAKSI:

- Lue kappale ”Maaseudun rauhassa”
(sivut 62-67)
- Tee tehtävät 1-3

KESKIAIKA

I. Varhaiskeskiaika 500 - 1000

- Germaanien kansainvaellus
- Kaupunkitaloudesta kartanotalouteen
- Feodalismin synty
- Bysantti, Frankit, Muslimit, katolinen kirkko

Keskiaika

II. Sydän keskiaika 1000 – 1300

- Kaupan ja kaupunkien kasvu
- Katolinen kirkko vs. ortodoksinen kirkko
- Investituurariita (paavit vs. keisarit)
- Ristiretket

III. Myöhäiskeskiaika 1300-1500

- Musta surma
- 100-vuotinen sota
- Renessanssi
- Löytöretket
- Protestiliikkeet ja uskonsodat
- Kansallisvaltiot

Keskiajan "valtiot"

1. **BYSANTTI = Itä-Rooma**

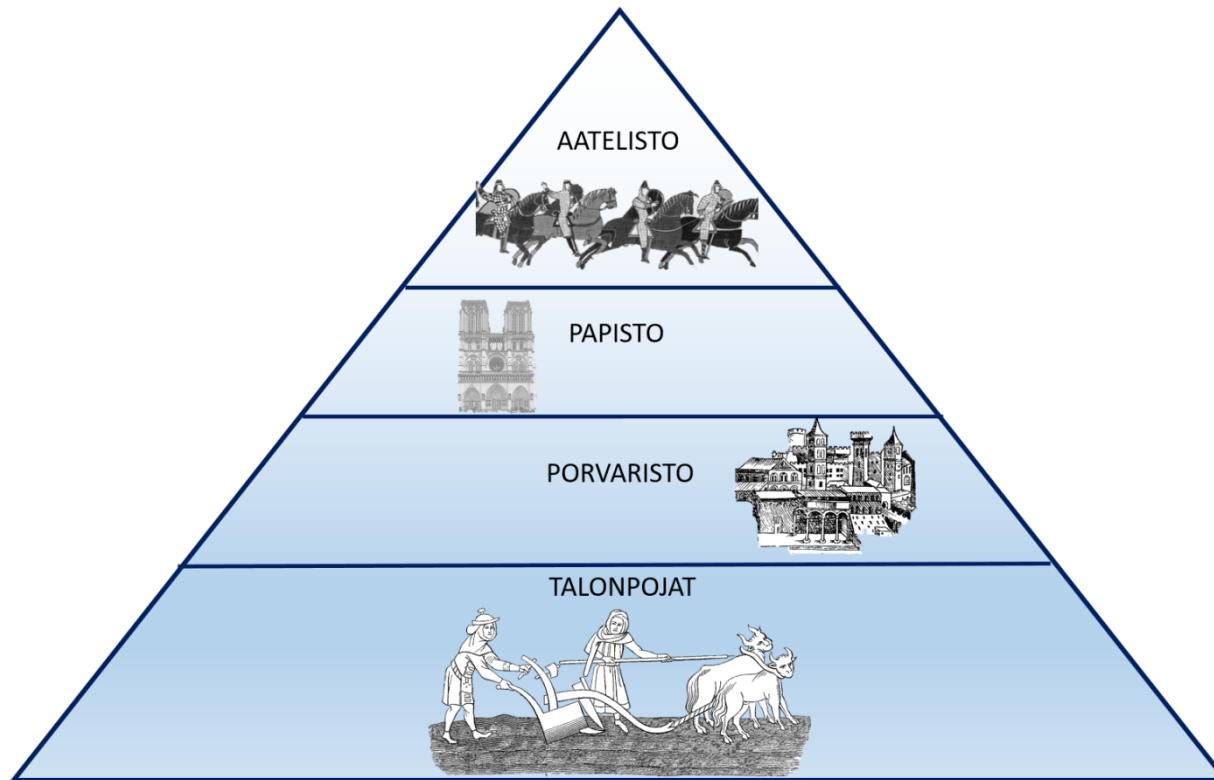
2. **FRANKKIEN VALTAKUNTA**

= **Länsi-Euroopassa**

3. **KIRKKOVALTIO**

= **Katolinen kirkko**

Suurin osa kansasta kuului alimpaan ryhmään. Ajan kuluessa suurin osa jäi kokonaan säätyjen ulkopuolelle, sillä he eivät esimerkiksi omistaneet maata.

Keskiajan yhteiskuntaluokat

1. Aatelisto

- hallinto (maaseudulla), verotus
- sotiminen
- kauppa, kaivos, "manufaktuurit"

2. Papisto

- uskon levittäminen
- kirjalliset ja opetustehtävät

3. Porvaristo

- käsityöläisammatit, kauppa ja muu "yrittäjäyys"
- kaupunkien hallinto

4. Talonpojat

- maanviljely
- palvelijat
- feodaalijärjestelmän taloudellinen perusta

- Maaorjat

1. SÄÄTY

AATELISTO

- kuninkaan myöntämien verovapaiden läänitysten ja omien tilusten hallinto ja oikeudenkäyttö
- sotilaspalvelus
- uskollisuus kuningasta kohtaan
- talonpoikien suojeleminen

KUNINGAS

- ylin maanomistusoikeus
- ylin tuomiovalta
- sotilaallinen johtaja

PAPISTO

2. SÄÄTY

- kirkon verovapaan maaomaisuuden ja läänitysten hallinto ja oikeudenkäyttö
- saarnaaminen ja rukoileminen
- uskollisuus kuningasta ja kirkkoa kohtaan

3. SÄÄTY

Porvarit eli kauppiat ja käsityöläiset

- yksinoikeus kaupan ja käsityön ammatteihin
- kaupunkien itsehallinto
- verojen maksaminen

Vapaat talonpojat ja maorjat

- työ aateliston ja papiston pelloilla
- verot ja päivätyöt
- asumisoikeus

FEODALISMI?

a) Feodalismi

- **Läänityslaitos = keskiaajan yhteiskuntajärjestelmä, joka perustui maaomistuksien jakamiseen sotapalveluksia vastaan**
 - järjestelmässä ylimpänä oli aatelisto, joka hallitsi maata
 - suurimman ryhmän muodostivat talonpojat, jotka monilla alueilla elivät maaorjan asemassa

Feodalismi = läänitysjärjestelmä
Poliittinen (+ talous ja sosiaalinen)
järjestelmä, joka perustui
luotamukseen, uskollisuuteen ja
sotilaspalvelukseen.

Feudum – feudal – fief
= lääni, läänitys

b) vasalli

- **feodalismiin liittyvä alamaissuhde**
 - **henkilö, joka oli saanut maata läänityksenä**
 - **vastapalvelukseksi hän antoi sotajoukkoja ylemmälleen**
-

FEODAALIPYRAMIDI

Hallitsija

Kruununvasallit

Piispat, kreivit,
vapaaherrat...

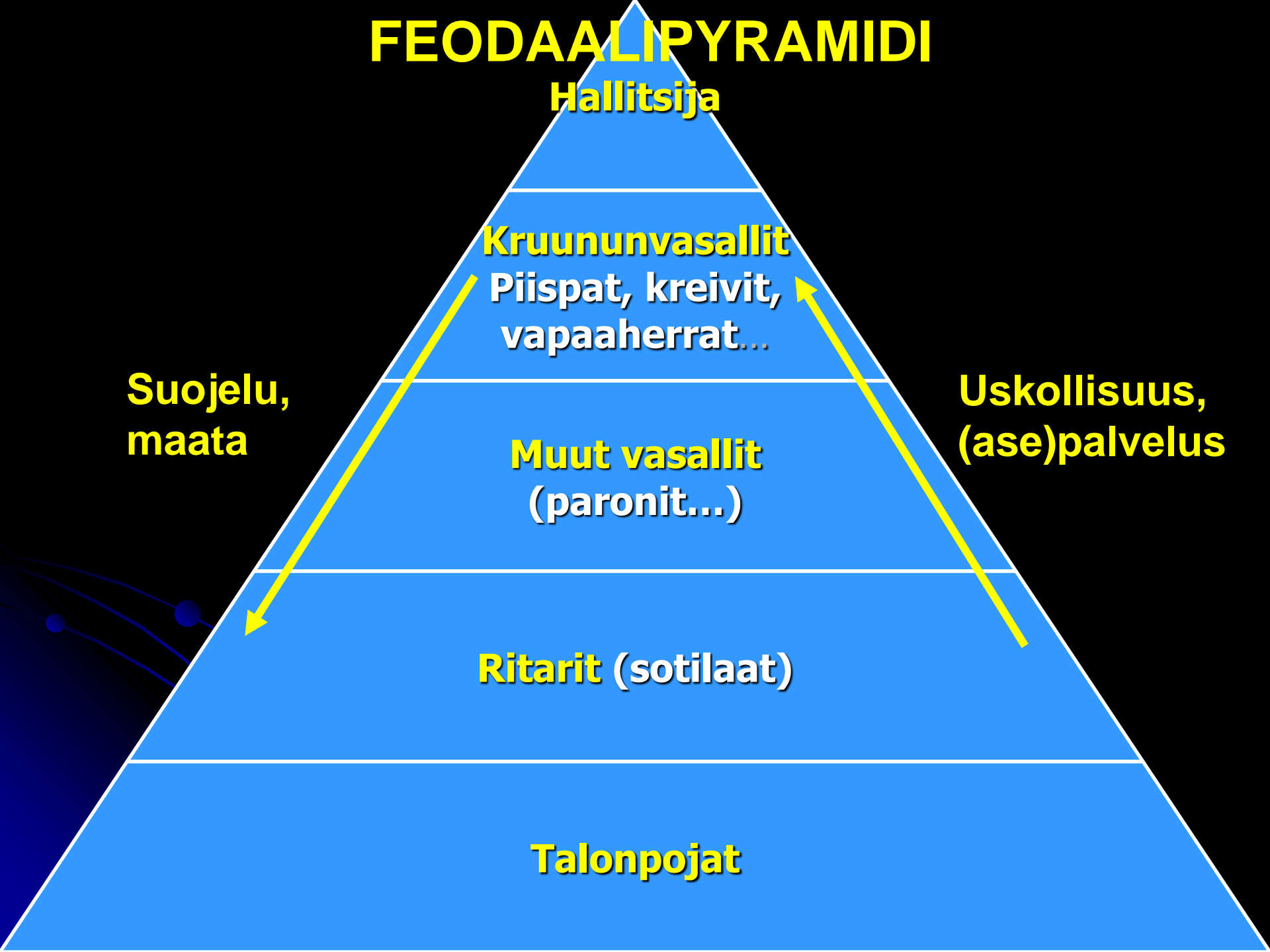
Suojelu,
maata

Uskollisuus,
(ase)palvelus

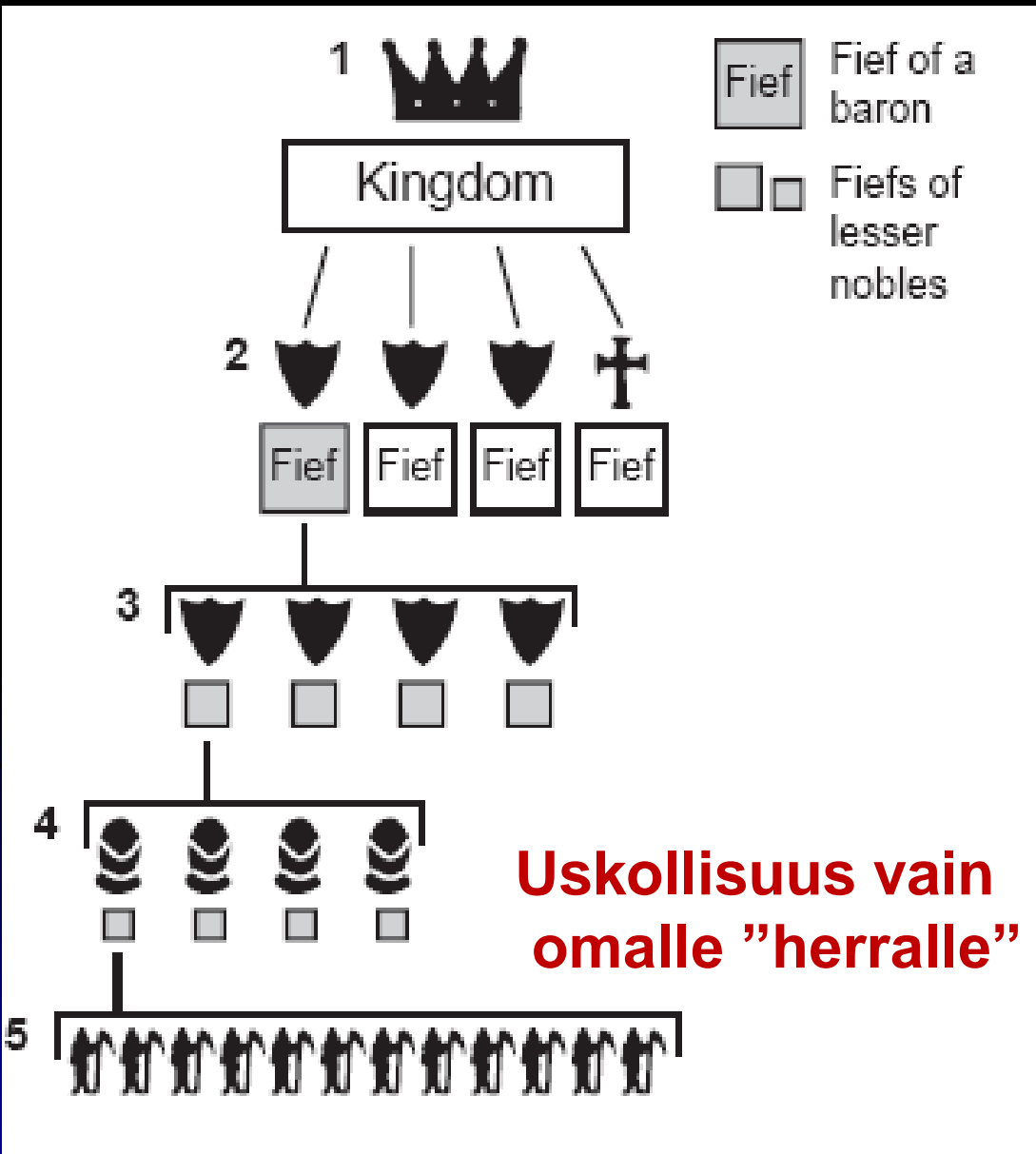
Muut vasallit
(paronit...)

Ritarit (sotilaat)

Talonpojat

FEODAALIHIERARKIA

1. **Hallitsija**
2. **Ylempi aateli**
(kreivit ja vapaaherrat, piispat, ja apotit)
3. **Alempiarvoinen aatelisto**
(paronit)
4. **Ritarit**
5. **Talonpojat**

Ota kantaa väitteeseen: Feodalismi vähensi hallitsijan valtaa.

Puolesta:

- **joutui luovuttamaan maata aatelistolle sotapalvelusta vastaan**
- **ei voinut enää määrätä aatelistoa luovutetuilla alueilla**
 - **Aluetta hallitseva aatelinen sai päättää alueen hallinnosta ja esim. verotuksesta.**
- **Läänitykset muuttuivat perinnöllisiksi.**
- **Aatelisia oli vaikea rangaista.**

Ota kantaa väitteeseen: Feodalismi vähensi hallitsijan valtaa.

Toisaalta:

- **Feodalismi oli kuninkaalle ainoa keino pysyä vallassa.**
- **Koska rahaa ei ollut, maan luovutus oli ainoa keino saada sotilaita.**

FEODAALIJÄRJESTELMÄN SYNTY

- Läänityslaitos - poliittinen ja sotilaallinen systeemi Länsi-Euroopassa
- **Rauhattomat ja rahattomat olot → turvaa!**
- **Lääninruhtinaat antoivat vasalleilleen oikeuden maankäyttöön vastapalveluksena sotilaallisista ja muista palveluista.**
- **Maa oli vasallin läänitys, mitä hän voi kontrolloida.**
 - **omistus säilyi lääninruhtinaalla**
- **Uskollisuudenvala**
 - Lojaalius herraa kohtaan
 - Lääninherra lupasi suojelua ja hyvää kohtelua

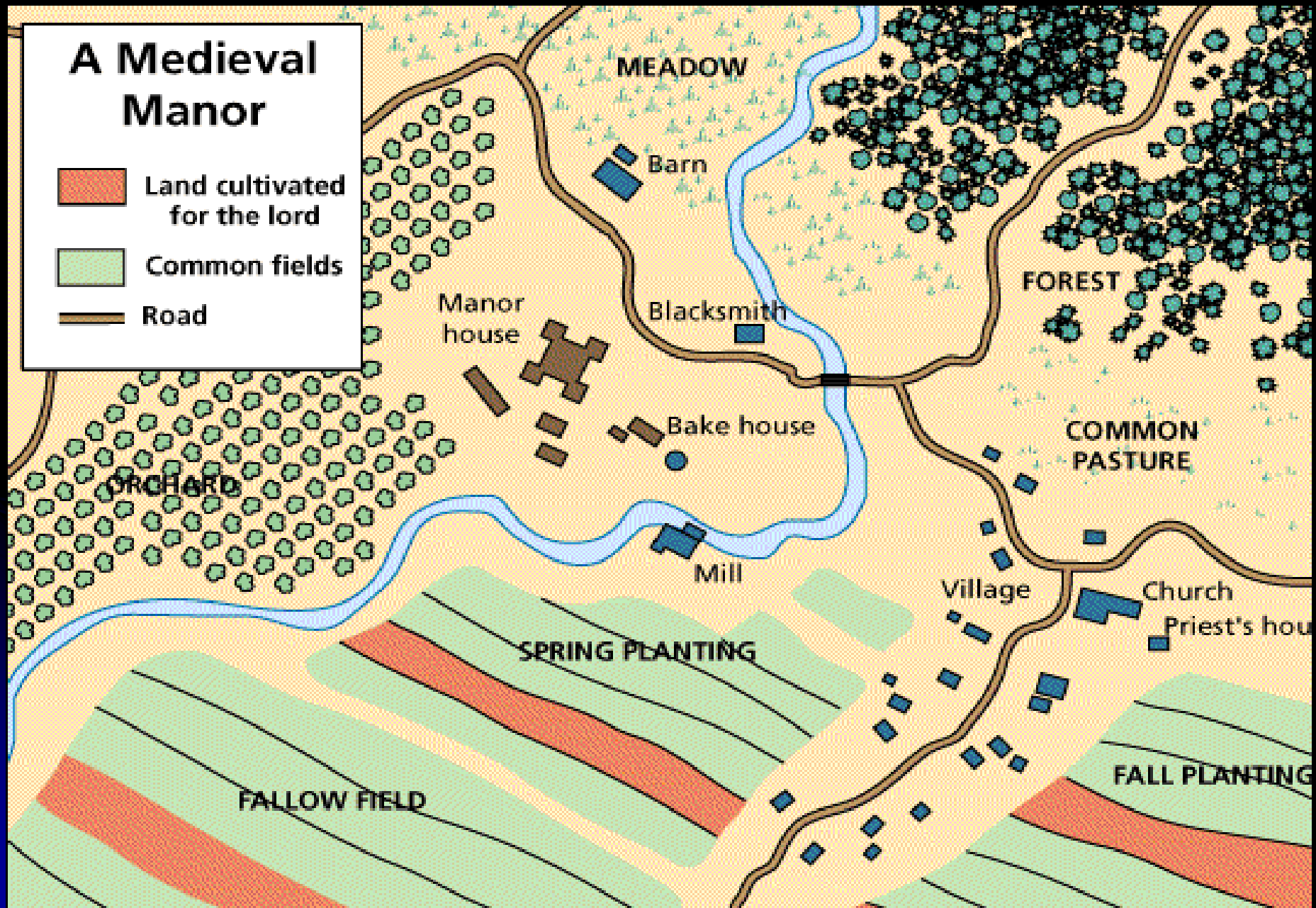
c) kartanotalous

- ✓ Lääninherran kartanon maille ja niiden ympärille rakentunut **talousjärjestelmä, jossa talonpojat viljelevät omia vuokratilojaan, mutta tekevät myös päivätöitä kartanonherran pelloilla.**
- ✓ **Luontoistaloutta**

KARTANOTALOUS

- **maatilat eli kartanot aateliston omistuksessa**
- **omavarainen yhteisö, tuotti kaiken mitä kartanonherra ja asukkaat tarvitsivat**
 - tavallisesti 15-30 perhettä
 - oikeudet ja velvollisuudet perustuivat lakeihin ja tapoihin

Kartano

Carcassonne?

